

O dennenboom

Geschreven door Ron Jansen

O Dennenboom zou je kunnen omschrijven als infotainment. Informatie over onze gebruiken rond kerstmis verpakt in een gezellig toneelstukje, dat afgesloten wordt met een komische variant van het alom bekende liedje o dennenboom.

Wat betekent kerstmis letterlijk? Waarom zetten we een boom in de kamer en waarom hangen we er ballen in? Dit soort vragen en nog veel meer worden in dit stuk beantwoord door leerlingen/kinderen die vooral zichzelf moeten spelen. Humor ontbreekt niet in dit stuk, dat uitermate geschikt is voor een optreden van ongeveer 20 minuten tijdens een kerstviering voor schoolgenoten en/of volwassenen. Het geheel wordt ondersteund door een bijgeleverde, verzorgde powerpoint-presentatie. Een impressie:

Mark, Marith, Sven, Gert, Irene, Sjoerd, Hilke en Daan zijn doorsnee schoolkinderen. De één wat brutaal, de ander wat lui etc. Uit de tekst zijn de eigenschappen van de kinderen makkelijk te herleiden.

Naast deze negen rollen kunnen alle kinderen van een klas aan het stuk meedoen. Ieder krijgt dan een stuk informatieve tekst, dat onderdeel uitmaakt van het stuk, om voor te lezen. Tot slot zingen alle kinderen samen de aangepaste versie van o dennenboom.

Decor

Het stuk speelt zich af in een klaslokaal. Alle attributen die dat kunnen verbeelden zijn te gebruiken. Te denken valt aan een verrijdbaar schoolbord, een paar leerlingsetjes, een wandkaart en vergeet de kerstboom niet! Hou het sober, zodat alle aandacht op de acteurs gericht blijft.

Om het geheel eigentijds te maken is het gebruik van een beamer en een groot scherm of een kale lichte wand ten behoeve van de powerpoint-presentatie gewenst. De toeschouwers zouden vanaf hun plaats in één blik het podium en de presentatie moeten kunnen zien.

Toneelstuk:

Er klinken geluiden van spelende kinderen achter de coulissen.

De bel gaat. Het wordt stil en juf komt op.

Juf *(loopt met een stapeltje schriften o.i.d. door de klas)* Zo, nog een weekje en dan is het vakantie. Maar eerst nog de kerst. Gezellig. Altijd gezellig.

Kinderen komen op

Juf Ha kinderen, kom er maar gauw bij, dan gaan we beginnen.

Mark We gaan toch wel leuke dingen doen, juf

Marith Ja, want het is bijna kerst.

Sven En we zijn ondertussen wel aan iets leuks toe.

Gert En aan vakantie!

Allen Ja, vakantie!!!

Juf We moeten nog een week naar school, jongens en we kunnen niet de hele tijd leuke dingen doen. Er moet ook gewerkt worden.

Marith Maar het kan dan toch wel leuk werk zijn?

Irene Ja, een keertje wat anders dan dat domme rekenen en taal.

Juf Nou, waar denken jullie dan aan?

Sven Nou gewoon, lekker een DVD'tje kijken!

Mark Tekenen!

Sjoerd Spelletjes doen!

Hilke Of kerststukjes maken!!

Juf Nou, ik hoor niks nieuws. Bijna alles wat jullie noemen staat deze week al op het programma. Maar er zal ook wat geleerd moeten worden.

Daan Kunnen we dan niets met kerstmis doen, juf?

Juf Waar denk je dan aan?

Daan Nou.....eh....eh.....

Marith Zeker kerstsommen maken.

Sven Ja, eens kijken....drie kerstballen en twee pieken hoeveel kerstkransen zijn dat?

Gert Huh??

Sven Geintje!

Juf Maar jongens, we gaan toch al iets met kerstmis doen? We gaan toch al kerststukjes maken?

Sjoerd Ja, da's wel leuk hoor, maar dat is niet nieuw. We willen wel eens wat anders met kerst.

Allen Ja, wat anders!

Juf Nou, ik weet het niet hoor. Ik vind dat er ook wat geleerd moet worden.

(loopt denkend weg naar een hoek van het podium, mompelt wat in zichzelf) Als ik ze nou eens..... en dan een ander groepje..... Genoeg ruimte..... computer..... Okay, ik heb een idee. Luister.....

Alle kinderen komen bij de juf staan.

Juf We gaan eens op ontdekkingsreis. We gaan eens uitzoeken waar kerstmis vandaan komt en wat al die dingen betekenen die met kerstmis te maken hebben. Hoe lijkt jullie dat?

Allen *(door elkaar)*Hè, gatsie...saai...niks aan.....boring

Juf Wacht nou even, wacht nou even. Weten jullie dan waarom we kerstmis vieren?

Allen Ja, natuurlijk...hè hè...wie weet dat dan niet ....

Juf Nou waarom dan?

Allen Nou. ... uh....tja.....

Sven Ik weet het wel, hoor. We vieren kerst omdat er zo'n tweeduizend jaar geleden iemand geboren is, die nogal belangrijk is geworden.

Gert Bedoel je Jezus?

Sven Nee, Paul de Leeuw, nou goed.

Gert Nou, ik vroeg het alleen maar.

Juf Dat weten jullie dus blijkbaar, maar waarom zetten we dan een boom in onze woonkamer?

Allen Uh....tja.....

Mark Omdat de vader van Jezus....eh hoe heet-ie ook al weer....

Daan Jozef!

Mark Oh ja Jozef, omdat die Jozef timmerman was van beroep. Dan had-ie altijd hout bij de hand.

Juf Aardig bedacht. Maar dat klopt niet. Ja, dat gaan we eens doen. Ik heb een aantal vragen in mijn hoofd, die jullie moeten oplossen. Daarna brengen we aan elkaar verslag uit met een presentatie. Met een powerpointpresentatie. Ja dat gaan we doen. We gaan in groepjes .....

.....

Iedereen begint gelijk groepjes te maken en roept en schreeuwt door elkaar. Bijna ontstaat er ruzie.

Juf Ho, ho, ho...wacht eens even.....STOP (*alle kinderen zijn plotsklaps stil*) zo doen we dat niet. En zeker niet met kerstmis! Ruzie maken over groepjes, zijn jullie nu helemaal betoeterd! IK maak de groepjes en ik wil er niets meer over horen. Begrepen!

Allen Ja, juf.

Juf Mooi. Eens even kijken. Dit groepje gaat eens uitzoeken waarom we een kerstboom in huis halen. Duidelijk?

Groepje A Ja juf (*af*)

Juf Dit groepje gaat eens uitzoeken waarom we een boom in huis halen en jullie waarom we kerstballen in die boom hangen. Dat groepje probeert er achter te komen wie de kerstman nu eigenlijk is, jullie zoeken eens uit hoe het zit met de kerstkrans, jullie zoeken eens uit waarom we zoveel moeten eten met kerst. Van jullie wil ik weten waar kerstmis vandaan komt en en tot slot gaat dat groepje uitzoeken waarom we toch al die lichtjes ophangen. Zo, die zijn voorlopig even bezig.(*juf af*)

Er klikt een klok

Juf (*komt op*) Zo jongens, laat maar eens horen wat jullie ervan gemaakt hebben. (*iedereen komt op*) Laten we maar beginnen met kerstmis. Welk groepje heeft uitgezocht wat kerstmis nu precies betekent?

Groepje kerstmis komt naar voren en houdt zijn presentatie ondersteund door de powerpoint-presentatie. De stukjes tekst worden verdeeld onder de kinderen van de groep. Daarna volgende de andere groepjes (Kerstkrans, Kerstlichtjes, Kerstbal, Kerstman, Kerstmaal, Kerstkaart, met de kerstboom als laatste)

Groepje
kerstmis

Het woord 'kerstmis' is komt van 'Christus-mis' en bestaat uit de twee woorden 'kerst' en 'mis'. Mis is het woord voor viering in de kerk. Doordat er vaak zo'n mis was op zon- en feestdagen kreeg het ook de betekenis van feestdag. Kerstmis is dan kerstfeestdag.

Het woord 'kerst' is uit het woord Christus ontstaan. Jezus Christus is geboren rond het jaar nul, maar pas rond 400 is men het kerstfeest gaan vieren. Ze vierden het feest rond dezelfde tijd als de volkeren van Europa al jaren het midwinterfeest of zonnwendefeest vierden.

Ook de joden vierden op de 25e van de maand december hun Chanoeka-feest, waarbij acht dagen lang elke dag een lichtje meer aangestoken wordt.

Door het kerstfeest op de datum van het midwinterfeest en Chanouka te zetten, kregen die volken de kans aan hun gewoontes vast te houden. De inhoud van het feest werd wél veranderd: er werd nu niet (alleen) de terugkomst van het licht gevierd, maar ook de geboorte van Jezus.

Het is dus niet vreemd dat de kerk koos voor 25 december als de geboortedag van Jezus. Maar volgens geleerden was zijn echte geboortedag ergens rond 6 januari.

Groepje
kerstkrans

De Germanen vierden midden in de winter het feest van de zonnewende, de terugkomst van de zon. Dat deden ze door groene takken van planten en bomen, zoals hulst, maretak, sparren en dennen, in huis te halen.

Door ze in een cirkel te schikken ontstaat een krans. Zo'n krans heeft dezelfde vorm als de zon, die ze op die manier vereerden. De kerstkrans heeft dus weinig met het christelijke kerstfeest te maken.

Groepje
kerstlichtjes

Bij [kerstmis](#) horen lichtjes. Vroeger maakte men als het donker was weinig licht; de olie en kaarsen waren duur. De mensen gingen vroeg naar bed. Maar met kerstmis mocht men wat uitbundiger zijn met licht.

Heel vroeger al vierde men na de kortste dag de terugkomst van de langere dagen. Dit feest van de zonnewende, wat ook wel Joël genoemd wordt, werd gevierd omdat rond die tijd de zon zich omdraait en terugkeert.

Dit vierde men door grote vuren te maken en overal lichtjes te laten branden. De christenen namen dit gebruik over omdat voor hun [Jezus](#) het licht op aarde heeft gebracht

Groepje kerstbal

Een kerstbal is een versiersel dat in de kerstboom wordt gehangen. In een kerstboom hangen vaak tientallen kerstballen.

Kerstballen zijn oorspronkelijk van geblazen glas, maar worden ook van kunststof gemaakt. De glazen kerstbal heeft aan de binnenkant vaak een laagje metaal (meestal zilver). Meestal is een kerstbal dan ook spiegelen-d.

De oorsprong van de kerstbal lijkt de heksenbal te zijn, die ze vroeger in huis aan de lamp hingen. Doordat men geloofde dat heksen geen spiegel-beeld hadden, kon men via de spiegelende bal makkelijk een heks herken-nen, als die zich in huis bevond.

Voordat de kerstbal in de negentiende eeuw bij rijke mensen in de kerst-boom kwam, werd de kerstboom versierd met vergulde noten, rode appel-tjes, koek, papieren slingers en geknipte papieren figuren. De piek was on-bekend. Meestal werd de boom bekroond met een ster.

Groepje kerstman

In Duitsland en in de Scandinavische landen bestaat de kerstman al heel lang, maar hij is pas echt bekend geworden als Santa Claus, de Amerikaan-se versie. Deze kerstman is eigenlijk eerder een soort kerstsinterklaas.

Nederlanders die in het verleden naar Amerika verhuisden namen allerlei gebruiken mee, waaronder het Sinterklaasfeest. Een professor van Neder-landse afkomst beschreef in een gedicht aan zijn kinderen Sinterklaas als een oud gezellig mannetje met een rode neus, rode wangen en een witte baard. Het jaar erna verscheen het gedicht in een Amerikaans weekblad.

Ruim 20 jaar daarna werd het gedicht opnieuw gedrukt - toen met een teke-ning erbij. Daarna volgden er duizenden tekeningen van Santa Claus, zoals de Amerikanen hem noemen. Aan het woord Santa Claus kun je wel horen dat het uit het Nederlands komt. Hij kreeg al gauw een muts in plaats van de mijter. Ook de staf verdween. Een lange tijd heeft de Kerstman nog wel een lang gewaad met mantel gedragen.

In de beroemde Amerikaanse kerstfilm *Miracle on 34th street* komt een stukje voor, waarin een geadopteerd Nederlands meisje voor de kerstman staat. Ze noemt hem Sinterklaas en vervolgens praten ze in het Nederlands met elkaar en tot slot zingen ze samen 'Sinterklaas Kapoentje'.

Reclames van Coca-Cola, zorgden voor zijn nieuwe uiterlijk. De kleur rood van de Kerstman is dan ook dezelfde kleur als van The Coca-Cola Company.

Groepje
kerstmaal

Al voor de geboorte van [Jezus](#) was er al een midwintermaal. 's Winters moesten de mensen zuinig zijn met hun eten, want er was niet zo veel. Door midden in de winter een rijke maaltijd klaar te maken, geloofden de mensen dat ze daardoor weer een goede oogst zouden krijgen.

In de middeleeuwen werd er voor het kerstfeest een tijdje gevast. Dat betekent dat je een tijdje niet of weinig eet voor je geloof. Na die vastenperiode was men blij dat het weer voorbij was en at men zijn buikje rond.

Deze twee tradities hebben ervoor gezorgd dat wij met kerst vaak met de hele familie zo uitgebreid lekker eten.

Einde

zichtversie!